

SELETUSKIRI

Regionaalministri määruse „Põllumajandustoote impordi- ja ekspordilitsents“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Regionaalministri määrus „Põllumajandustoote impordi- ja ekspordilitsents“ kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 7 lõike 2, § 72 lõigete 2 ja 3 ning § 85 lõike 3 ning komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2016/1237, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1308/2013 impordi- ja ekspordilitsentside süsteemi kohaldamise eeskirjade osas ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 selliste litsentside puhul esitatud tagatiste vabastamist ja kaotamist käsitlevate eeskirjade osas, muudetakse komisjoni määrusi (EÜ) nr 2535/2001, (EÜ) nr 1342/2003, (EÜ) nr 2336/2003, (EÜ) nr 951/2006, (EÜ) nr 341/2007 ja (EÜ) nr 382/2008 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrused (EÜ) nr 2390/98, (EÜ) nr 1345/2005, (EÜ) nr 376/2008 ja (EÜ) nr 507/2008 (ELT L 206, 30.07.2016, lk 1–14), artikli 9 lõike 3 alusel.

Põllumajandustoodete impordi- ja ekspordilitsentsid (edaspidi koos *litsents*) on osana Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) ühise põllumajanduspoliitika turukorraldusest liikmesriikidele tervikuna õiguslikult siduvate ja vahetult kohalduvate määrustega suures osas reguleeritud. Antud määrusega kehtestatakse EL määruste rakendamisel liikmesriigi reguleerida jäetud sätted. Määrusega kehtestatakse litsentsi taotlemise ja taotluste menetlemise ning taotlusele esitatavate nõuete täpsem kord ning muuks otstarbeks kui külvamiseks ettenähtud kanepiseemnete (edaspidi *kanepiseemned*) importimiseks heakskiidu taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord ning taotlusele esitatavad nõuded ja nimetatud heakskiidu saamise täpsemad nõuded ning kanepiseemnete impordilitsentsi taotlemise täpsem kord.

Litsentse kasutatakse põllumajandustoodetega kauplemisel väljaspool EL-i asuvate riikidega. Põllumajandustooted, mille puhul võib litsents olla nõutav, on nimetatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854), artikli 176 lõikes 1. Nendeks on näiteks riis, seemned, kanep ja muud tooted. Litsentsi kasutamise eesmärk on koguda andmeid impordi ja ekspordi kohta ning tariifikvootide ja muude sooduskordade haldamine. Juhud, mil litsentsi olemasolu on nõutav ning millal ei ole nõutav, on täpsemalt sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1237 artiklites 2 ja 3. Eestis haldab põllumajandustoodete litsentside väljastamist ja tariifikvoodisüsteemi Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*).

Nõutud juhtudel peab ettevõtja põllumajandustoodete importimise või eksportimise deklareerimisel esitama Maksu- ja Tolliametile (edaspidi *MTA*) põllumajandustoote kohta väljastatud kehtiva litsentsi. Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1237 lisas ja komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 rakenduseeskirjad seoses impordi- ja ekspordilitsentside süsteemiga (ELT L 206, 30.07.2016, lk 44–70), II lisas on nimetatud põllumajandustooted, mille impordil ja ekspordil kehtib litsentsikohustus kõigil muudel tingimustel peale tariifikvootide, kui ei ole sätestatud teisiti. Juhul kui eksporditav või imporditav kogus on väike, siis litsentsi ei nõuta. Kogus sõltub põllumajandustoote liigist, näiteks riisi puhul ei ole litsentsi vaja esitada kuni 1000 kilogrammi importimise korral. Kui põllumajandustooteid imporditakse või eksporditakse

litsentsiga hallatava tariifikvoodi raames, kehtib litsentsikohustus sõltumata kogusest. Litsentsidega hallatavate tariifikvootide loetelu on toodud komisjoni rakendusmääruse (EL) 2020/761, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EL) nr 1306/2013, (EL) nr 1308/2013 ja (EL) nr 510/2014 rakenduseeskirjad seoses tariifikvootide litsentside abil haldamise süsteemiga (ELT L 185, 12.06.2020, lk 24-253), I lisas.

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1237 artikli 9 lõige 3 kohustab liikmesriiki kehtestama muuks otstarbeks kui külvamiseks ette nähtud kanepiseemnete importijate heakskiitmise korra ning tegema kontrolli. Kanepiseemnete impordilitsentsi taotlemisega kaasnevad ettevõtjatele teatud kohustused, mille täitmisega on varasemalt praktikas esinenud probleeme, eelkõige on jäetud esitamata dokumendid kanepiseemnete kasutamise kohta. Dokumentide esitamise kohustus tuleb aga EL-i õigusaktidest. Sama määruse artikli 9 lõike 4 järgi väljastatakse kanepiseemnete vabasse ringlusse lubamisel impordilitsents üksnes juhul, kui heakskiidetud importija kohustub liikmesriigi määratud ajavahemikul ja tingimustel esitama liikmesriigis asjaomaste toimingute kontrollimise eest vastutavale pädevale asutusele dokumendid. Seetõttu kehtestatakse määruses selgelt, et litsentsi saamise eeltingimuseks on, et PRIA on isiku heaks kiitnud ning selle kõrvaltingimuseks on dokumentide esitamise kohustus 12 kuu jooksul arvates litsentsi väljastamisest. Lisaks eristatakse kanepiseemnete impordilitsentsi menetlemine määruses selgelt teistest põllumajandustoodete litsentside menetlusest.

Eelnõu on ette valmistatud asendamaks maaeluministri 15. märtsi 2021. a määrust nr 28 „Põllumajandustoodete impordi- ja ekspordilitsents“ uue terviktekstiga. Asendamise vajadus tuleneb asjaolust, et 1. jaanuarist 2023. a jõustus ELi ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse uus versioon. Eelnõu koostamisel on järgitud põhimõtet, et kuna põllumajandustoodete litsentse käsitlevate EL määruste sätted on riigile, selle pädevale asutusele (Eestis PRIA) ja ettevõtjale otsekohalduvad, siis ELi õigusest tulenevaid sätteid riigisiseses õigusaktis viidetena üle ei korrata. Seetõttu on eelnõust välja jäetud mitu kehtivas määruses sisaldunud sätet, mis litsentse terviklikult käsitleva teksti huvides kordasid sisult EL määruste nõudeid.

Litsentside taotlemise ja taotlusele esitatavate nõuete ning taotluse menetlemise osas tehtavad muudatused on valdavalt tehnilised täpsustused. Eelnõus on täpsustatud täiendavate viidetega ELi õigusaktidele tariifikvoodi litsentside taotlemisele ning taotluste menetlemisele kehtivaid erisusi. Võrreldes kehtiva määrusega on täpsustatud, et põllumajandustoodete litsentsitaotlus tuleb esitada PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse süsteemi kaudu. Muudatuse tingis vajadus ühtlustada määrust ELi õigusega, kuna komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 artikli 2 lõike 1 kohaselt toimub litsentside taotlemine ja väljastamine IT-rakenduse kaudu v.a. erijuhtudel. Litsentsitaotluses nõutud andmete puhul on asendatud pikem andmete loetelu eelnõus viitega komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 I lisale, lisaks tuleb esitada taotleja registrikood ja registreerimis- ja identifitseerimisnumber (edaspidi *EORI number*). Eelnõust on kaotatud säte, mis kohustas litsentsitaotlejat esitama kinnitust tagatise esitamise kohta, kuna täiendavaks kinnituseks puudub vajadus. Sisuliselt poolelt on muudetud eelnõu § 4 lõiget 3, milles sätestatakse, et PRIA teeb litsentsi andmisest keeldumise otsuse ELÜPS-i § 71 lõike 2 alusel. Hetkel kehtiva määruse järgi teeb PRIA litsentsi andmisest keeldumise otsuse juhul, kui kontrollimise käigus tehakse kindlaks, et taotleja või taotlus ei vasta nõuetele. ELÜPS-i § 71 lõike 2 kohaselt saab teha keelduva otsuse ka põhjusel kui isik ei esita ega tee teatavaks menetluses tähtsust omavaid asjaolusid ja tõendeid või takistab kohapealse kontrolli tegemist või kui taotluses või taotluse menetluse käigus on teadlikult esitatud valeandmeid. Lisaks on eelnõud täiendatud võimalusega esitada kanepiseemnete kasutamise tõendamiseks lisaks eelnõus loetletud dokumentidele muu nimetamata dokument, mis tõendab kanepiseemnete kasutamist lubatud otstarbel.

EL-i põllumajandustoodete litsentside süsteemi on Eestis rakendatud alates EL-iga liitumisest. PRIA andmetel esitasid aastatel 2018-2022 litsentsitaotluse aastas keskmiselt 14 erinevat ettevõtet. Samal perioodil väljastas PRIA aastas keskmiselt kokku 37 litsentsi, sh tariifikvootide

litsentse väljastati aastas keskmiselt 12. Kanepiseemnete litsentse ei ole Eestis igal aastal taotletud, aastatel 2018-2022 oli aastane taotlejate arv maksimaalselt 2 ettevõtet ning kogu perioodil väljastati kokku 5 litsentsi kanepiseemnete impordiks.

Põllumajandustoodete litsentside süsteemi rakendamine panustab tegevuspõhise riigieelarvega seonduvalt „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“ põllumajandussaaduste tootmise, väärindamise ja turustamise tegevussuuna eesmärki tagada põllumajandustootjate stabiilsed sissetulekud ja riskide maandamine. Maaeluministri kinnitatud programmi „Põllumajandus, toit ja maaelu 2023–2026“ kohaselt panustavad turukorraldusmeetmed, sealhulgas põllumajandustoodete litsentsid, meetme „Põllumajandussaaduste tootmine, väärindamine ja turustamine“ tegevusse „Riskijuhtimine ja põllumajandusturgude tasakaal“.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna peaspetsialist Anna-Riin Meensalu (625 6218, anna-riin.meensalu@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi eelnõule tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (625 6202, jaana.lepik@agri.ee) ja eelnõu toimetas keeleliselt sama osakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb neljast peatükist ja 10 paragrahvist. Võrreldes kehtiva määrusega on eelnõus üks paragrahv vähem. Kaotatud on määruse rakendamist puudutav paragrahv, kuna uue terviktekstiga ei kaasne olulisi sisulisi muutusi litsentside taotlemises ja väljastamises ning täiendavate rakendussätete kehtestamiseks puudub vajadus.

Määruse 2. peatükk käsitleb erinevate põllumajandustoodete impordi- ja ekspordilitsentsi taotlemist. Kanepiseemnete impordilitsentsi taotlemise korral kohaldatakse erisätteid ja sellisel juhul kehtivaid nõudeid ja kohustusi käsitletakse peatükis 3.

Eelnõu §-s 1 kehtestatakse määruse reguleerimisala. Selle järgi kehtestatakse määrusega põllumajandustoote impordi- ja ekspordilitsentsi taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord ning taotlusele esitatavad nõuded ja kanepiseemnete importimiseks heakskiidu taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord ning taotlusele esitatavad nõuded ja nimetatud heakskiidu saamise täpsemad nõuded ning kanepiseemnete impordilitsentsi taotlemise täpsem kord.

Eelnõu §-s 2 on sätestatud nõuded põllumajandustoote impordi- ja ekspordilitsentsi saamiseks.

Litsentsikohustus kehtib üldiselt selliste põllumajandustoodete importimisel nagu riis, seemned, kanep ja põllumajanduslikku päritolu etüülalkoholi. Nimetatud põllumajandustoodete puhul kehtib litsentsikohustus kõigil muudel tingimustel peale tariifikvootide, kui ei ole sätestatud teisiti. Põllumajandustoote litsentsikohustus ja juhud, mil litsentsikohustust ei ole, on täpsemalt välja toodud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1237 lisas ja komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 II lisas. Põllumajandustoodete importimisel või ekspordimisel tariifikvoodi raames kehtib litsentsi nõue komisjoni rakendusmääruse (EL) 2020/761 I lisas loetletud tariifikvootide puhul. Samuti kehtib litsentsi nõue, kui ettevõtja impordib basmati riisi komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2023/2835, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1308/2013 riisi-, teravilja-, suhkru- ja humalasektori impordieeskirjade osas ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrused (EÜ) nr 3330/94, (EÜ) nr 2810/95, (EÜ) nr 951/2006, (EÜ) nr 972/2006, (EÜ) nr 504/2007, (EÜ) nr 1375/2007, (EÜ) nr 402/2008, (EÜ) nr 1295/2008, (EÜ) nr 1312/2008, (EL) nr 642/2010, (EMÜ) nr 1361/76, (EMÜ) nr 1842/81, (EMÜ) nr 3556/87, (EMÜ) nr 3846/87, (EMÜ) nr 815/89, (EÜ) nr 765/2002, (EÜ) nr 1993/2005, (EÜ) nr 1670/2006, (EÜ) nr 1731/2006, (EÜ) nr 1741/2006, (EÜ) nr 433/2007, (EÜ) nr 1359/2007, (EÜ) nr 1454/2007, (EÜ) nr 508/2008, (EÜ) nr 903/2008, (EÜ) nr 147/2009, (EÜ) nr 612/2009,

(EL) nr 817/2010, (EL) nr 1178/2010 ja (EL) nr 90/2011 ning komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 1373/2013 (ELT L, 21.12.2023) artiklis 2 viidatud sooduskorra alusel. Juhul kui litsents on nõutav, siis peab ettevõtja seda taotlema. Alljärgnevalt on selgitatud, millistele nõuetele ettevõtja sel juhul vastama peab.

Eelnõu § 2 lõikes 1 sätestatakse, et põllumajandustoote litsentsi võib taotleda äriseadustiku tähenduses ettevõtja. Äriseadustiku § 1 kohaselt on ettevõtja füüsiline isik, kes pakub oma nimel tasu eest kaupu või teenuseid ning kellele kaupade müük või teenuste osutamine on püsiv tegevus, ning äriseadustikus sätestatud äriühing, kelleks on täisühing, usaldusühing, osühing, aktsiaselts ja tulundusühistu. Litsentsitaotluse esitanud isikute andmed kantakse ELÜPS-i 10. peatüki alusel ja korras peetavasse põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. Põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri eesmärgiks on koguda, töödelda ja säilitada andmeid ühise põllumajanduspoliitika abinõude kohta. Nimetatud registrisse kantakse ka impordi- või ekspordilitsentsi taotlejate andmed ning lisaks nende klientide andmed, kes esitavad pakkumisi või taotlevad eelnevat heakskiitu turukorraldusabinõudes osalemiseks. Seega aitab nimetatud registrikanne PRIA-l kasutada registris olevad andmeid infotöötluseks ning annab ülevaate ettevõtja tegevusajaloost.

Eelnõu § 2 lõike 2 kohaselt esitab taotleja põllumajandustoote litsentsi saamiseks PRIA-le komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1237 artikli 4 lõikes 1 ja komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2020/760 artiklis 4 ettenähtud juhtudel ja sätestatu kohaselt tagatise. Tagatise esitamist puudutavad nõuded on küll täielikult reguleeritud EL-i õigusaktidega, kuid teksti terviklikkuse ja arusaadavuse huvides on otstarbekas tuua tagatise esitamise nõue selgelt välja ka siseriiklikus õigusaktis. Litsents annab ettevõtjale õiguse ja kohustuse importida või eksportida litsentsi kehtivusaja jooksul põllumajandustoodet ettenähtud koguses. Selleks, et tagada litsentsiga võetud kohustuste täitmine, peab litsentsi taotleja esitama PRIA-le tagatise. Pärast vajalike tõendite esitamist ja nõuete täitmist vabastab PRIA litsentsi tagatise ELÜPS-i § 104 lõike 3 alusel. Kui litsentsiga seotud kohustusi täidetud ei ole, peab PRIA kas osa või kogu tagatise kinni. Juhud, mil taotluse esitamisel tagatist esitama ei pea, on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1237 I lisas. Litsentsi taotlemisel esitatava vastava tagatise täpsed summad on sätestatud komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 II lisas, komisjoni rakendusmääruse (EL) 2020/761 II-XIII lisades ning komisjoni rakendusmääruse määruse (EL) 2023/2834, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 rakenduseeskirjad riisi-, teravilja-, suhkru- ja humalasektori impordi osas (ELT L, 21.12.2023) artikli 10 lõikes 3.

Eelnõu § 2 lõikes 3 sätestatakse nõue, mille kohaselt ei ole taotleja suhtes algatatud likvideerimismenetlust ega nimetatud pankrotiseaduse kohaselt ajutist pankrotihaldurit või välja kuulutatud pankrotti või algatatud sundlõpetamist ja tal ei ole kehtivat äriregistrist kustutamise hoiatust. Pankrotiseaduse § 1 lõike 3 kohaselt on juriidilisest isikust võlgnik maksejõuetu, kui võlgniku vara ei kata tema kohustusi ja selline seisund ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. PRIA kontrollib taotleja suhtes võimalikku algatatud likvideerimismenetluse või ajutise pankrotihalduri, väljakuulutatud pankrotiotsuse või äriregistrist kustutamise hoiatuse olemasolu ametlikust väljaandest Ametlikud Teadaanded.

Eelnõu §-s 3 on sätestatud põllumajandustoote litsentsi taotluse esitamine ja nõuded taotlusele.

Eelnõu § 3 lõike 1 kohaselt esitab taotleja litsentsi saamiseks PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu taotluse. E-teenuse keskkonna kaudu taotlemise nõue tuleneb komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 artiklist 2, mille kohaselt litsentse taotletakse ja väljastatakse IT-rakenduse kaudu. Sama artikkel kehtestab, et kui IT-rakendused ei ole kättesaadavad või ei toimi või nende kasutamise puhul esineb tõrkeid, siis võib varumeetodina litsentse taotleda ja välja anda sama määruse I lisas sätestatud näidisvormi väljatrukki kasutades ja kõnealusel lisas sätestatud juhiseid arvesse võttes. See tähendab, et kui PRIA e-teenuse

keskkond on ajutiselt kättesaamatu või selle kasutamisel esineb tõrkeid, siis võib taotleja esitada taotluse näidisvormi kasutades e-kirja teel või kirjalikult paberil.

Eelnõu § 3 lõike 2 kohaselt peab taotlus sisaldama komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 I lisas nõutud andmeid ning lisaks järgnevaid andmeid: taotleja registrikood ja EORI number; taotleja kontaktandmed ning taotleja esindaja nimi ja isikukood. Impordi puhul kasutatakse vormi AGRIM ja ekspordi puhul AGREX. I lisas on nõutud andmetena toodud välja taotleja ärinimi, tema aadress ja liikmesriik, ekspordiriik või impordiriik, tagatise kogusumma, põllumajandustoote nimetus, kirjeldus ja kood(id) vastavalt kombineeritud nomenklatuurile (edaspidi *KN-kood*), põllumajandustoote kogus numbrite ja sõnadega, mõõtühik ning vajadusel eriteave põllumajandustoote kohta. Litsentsi taotlemisele võivad kehtida lisanõuded, seega I lisas nimetatud andmete loetelu ei ole ammendav. Eritariifikvoodi litsentsi taotleja peab vajadusel esitama lisateavet vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2020/760 artiklitele 8-12. Tariifikvootide taotlemisele kehtivad võimalikud erinõuded on näiteks kauplemistõendi esitamine, individuaalse kvoodi kehtestamiseks tõendi esitamine, täiendava teabe esitamine ettevõtja registreerimiseks ettevõtjate registreerimise ja identifitseerimise (LORI) elektroonilises süsteemis. Kolmandate riikide väljaantud dokumentide alusel hallatavate tariifikvootide litsentsi taotlemisel peab taotleja esitama nõutud kolmanda riigi väljaantud dokumendi. Põllumajandustoodete tariifikvootide taotlemisele kehtivad lisanõuded on loetletud komisjoni rakendusmääruse (EL) 2020/761 I lisas.

Eelnõu §-s 4 on sätestatud taotleja ja taotluse nõuetekohasuse kontrollimine ning litsentsi andmine ja andmisest keeldumine.

Kehtestatakse taotluse vastuvõtmise järgne protseduur. PRIA kontrollib vastuvõetud taotluse nõuetekohasust ja selles esitatud andmete õigsust ning taotleja vastavust EL-i õigusaktides, ELÜPS-is ja selles määruses sätestatud nõuetele. Taotlus on nõuetekohane, kui taotleja ja taotlus vastavad EL-i õigusaktides, ELÜPS-is ja selles määruses sätestatud nõuetele. PRIA teeb litsentsi andmisest keeldumise otsuse ELÜPS-i § 71 lõike 2 alusel juhul kui taotleja ja taotluse nõuetekohasuse kontrollimise käigus tehakse kindlaks, et taotleja või taotlus ei vasta litsentsi saamiseks esitatud nõuetele, taotleja ei esita ega tee teatavaks menetluses tähtsust omavaid asjaolusid ja tõendeid või takistab kohapealse kontrolli tegemist; või taotluses või taotluse menetluse käigus on teadlikult esitatud valeandmeid.

Eelnõu § 4 lõike 4 kohaselt otsustab PRIA litsentsi andmise või andmisest keeldumise viie tööpäeva jooksul arvates taotluse kättesaamisest, välja arvatud juhul, kui litsentsi taotletakse tariifikvoodi raames. Tariifikvoodi litsentsi väljastamise otsuse tegemisel järgib PRIA komisjoni rakendusmääruse (EL) 2020/761 artikli 11 lõigetes 3 ja 4 sätestatud tähtaegu. Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 artikli 3 lõike 1 kohaselt loetakse taotlus PRIA poolt kättesaaduks ja võetakse menetlusse samal tööpäeval, kui litsentsi taotlus esitatakse hiljemalt kell 13.00 Brüsseli aja järgi. Taotluse menetlusse võtmise tingimuseks on, et taotleja on nõutud juhul esitanud tagatise, mis peab litsentsi väljastavale asutusele olema kättesaadav hiljemalt kl 13.00 Brüsseli aja järgi taotluse esitamise päeval vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1237 artikli 4 lõikele 2. See tähendab, et enamik enne kella 14.00 Eesti aja järgi saabunud nõuetekohaste taotluste kohta tehakse litsentsi andmise otsus samal päeval. Tariifikvoodi litsentsi taotlemisele kehtivad eraldi taotlusperioodid, taotlus tuleb esitada komisjoni rakendusmääruse (EL) 2020/761 artikli 6 lõigetes 1 ja 2 toodud ajavahemikes. Sama määruse artikli 9 kohaselt peab taotleja esitama litsentse väljaandvale asutusele tagatise enne taotluste esitamise perioodi lõppu. PRIA väljastab elektroonilisi litsentse, mis kehtivad ainult Eestis, ja paberandjal litsentse, mis kehtivad kogu EL-is.

Taotleja peab arvestama, et sellise põllumajandustoote ekspordimisel või importimisel, mille puhul on vajalik litsents, peab ta MTA-le esitama koos deklaratsiooniga ka asjaomase põllumajandustoote litsentsi.

Eelnõu §-s 5 on sätestatud litsentsi tagastamise kohustus.

Eelnõu § 5 lõikes 1 sätestatakse, et ettevõtja, kellele on väljastatud litsents ja kelle litsentsile märgitud kogus on täielikult kasutatud või litsentsi kehtivusaeg on lõppenud või kes ei soovi litsentsi rohkem kasutada, tagastab litsentsi PRIA-le esimesel võimalusel. Litsentsi kehtivusaja lõppemise korral tagastab ettevõtja vastavalt komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 artikli 14 lõikele 6 impordilitsentsi PRIA-le hiljemalt 60 kalendripäeva ning ekspordilitsentsi hiljemalt 180 kalendripäeva jooksul litsentsi kehtivusaja lõppemisest arvates. Litsentside kehtivusaeg on sätestatud komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 artiklis 7 ning komisjoni rakendusmääruse (EL) 2020/761 artiklis 13. Litsentsiga võetud impordi- või ekspordikohustuste täitmisel ja selle nõuetekohasel tõendamisel vabastatakse litsentsiga hõlmatud tagatis vastavalt komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 artikli 14 lõikele 1. Tagatiste vabastamise ja tagatistest ilmajäämise täpsemad tingimused on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1237 artiklis 7.

Eelnõu § 5 lõike 2 kohaselt tagastab ettevõtja PRIA-le litsentsi vastavalt sellele, kuidas litsents talle väljastati. Näiteks kui litsents on väljastatud paber kandjal, siis tuleb see PRIA-le ka paber kandjal tagastada.

Eelnõu §-s 6 on sätestatud kanepiseemnete importimiseks heakskiidutaotluse esitamine ja nõuded taotlusele ning **§-s 7** kanepiseemnete impordilitsentsi taotleja heakskiitmine.

ELÜPS-i §-s 72 nähakse ette üldine kord põllumajandustoodete ühise turukorralduse abinõudes osalemise heakskiitmiseks, kui selline kohustus tuleneb EL-i määrustest, mis muu hulgas hõlmab ka kohustust kehtestada komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1237 artikli 9 lõike 3 kohane kanepiseemnete importijate heakskiidu kord. Nimetatud kord peab hõlmama heakskiitmise tingimuste määramist, kontrolli ning eeskirjade eiramise korral kohaldatavaid karistusi. Seega on heakskiitmise kord ja tingimused kehtestatud eelnõu §-des 6 ja 7. PRIA kontrolli tegemise pädevus on kehtestatud ELÜPS-i § 85 lõikes 2 ja selles määruses ning juhul, kui kanepiseemnete importija nõudeid ei täida, on PRIA-l õigus importija heakskiit peatada või kehtetuks tunnistada või korrakaitseaduse alusel teha ettekirjutus ning vajadusel kohaldada ka sunniraha.

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1237 artikli 9 lõige 4 sätestab, et muuks otstarbeks kui külvamiseks ettenähtud kanepiseemnete impordi korral antakse litsents üksnes juhul, kui heakskiidetud importija kohustub liikmesriikide määratud ajavahemiku jooksul ja tingimustel esitama pädevatele asutustele dokumendid, millega tõendatakse, et vähem kui 12 kuu jooksul alates litsentsi väljaandmisest on litsentsiga hõlmatud kanepiseemned läbinud ühe järgmistest toimingutest:

- sellisesse seisukorda viimine, mis välistab nende külvamiseks kasutamise;
- segamine muude seemnetega kui kanepiseemnetega loomatoidu saamiseks, kusjuures kanepiseemnete kogus moodustab teraviljasegust kas kuni 15% või heakskiidetud importija põhjendatud taotluse korral erandjuhul kuni 25%;
- eksport kolmandasse riiki.

Kui osa litsentsiga hõlmatud kanepiseemnetest ei ole 12 kuu jooksul läbinud ühte nimetatud toimingut, võib liikmesriik heakskiidetud importija põhjendatud taotluse korral seda tähtaega ühe või kahe kuuekuulise ajavahemiku võrra pikendada. Samuti peab iga asjaomase liikmesriigi pädev asutus (Eestis PRIA) kontrollima oma territooriumil tehtud nimetatud kanepiseemnete toimingutega seotud dokumentide õigsust riskianalüüsi alusel.

Eelnõu § 6 lõikes 1 sätestatakse, et § 2 lõikes 1 nimetatud ettevõtja, kes soovib importida Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 189 lõike 1 punktis c nimetatud muuks otstarbeks kui külvamiseks ettenähtud kanepiseemneid, esitab PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-

teenuse keskkonna kaudu või e-kirja teel taotluse heakskiidu saamiseks. Seega on õigus kanepiseemneid importida ainult PRIA poolt heaks kiidetud ettevõtjal.

Eelnõu § 6 lõike 2 sätestatakse, et heakskiidu saamiseks peab taotleja esitama taotluse, kus on toodud järgmised andmed: taotleja ärinimi, kontaktandmed, aadress, asukohariik ja allkiri; taotleja registrikood ja EORI-number; taotleja esindaja nimi ja isikukood; kanepiseemnete töötlemisel saadava toote kirjeldus ning sellise toote ladustamis- ja töötlemiskoha aadress; loomasööda saamiseks kanepiseemnete ja muude seemnete segamisel saadava toote kirjeldus ning sellise toote ladustamis- ja töötlemiskoha aadress; kanepiseemnete kavandatav reekspordi sihtriik.

Eelnõu § 6 lõike 3 kohaselt koostab kanepiseemnete importimiseks heakskiidu taotluse vormi PRIA ja avaldab selle oma veebilehel.

Eelnõu §-s 7 on sätestatud kanepiseemnete impordilitsentsi taotleja heakskiitmise tingimused.

Eelnõu § 7 lõike 1 kohaselt kiidab PRIA kanepiseemnete impordilitsentsi taotleja heaks ELÜPS-i § 85 lõike 1 ning § 72 lõike 1 alusel üksnes juhul, kui täidetud on kõik järgmised nõuded.

1. Kui taotlejale on varem antud kanepiseemnete impordilitsents, on tema või temaga seotud isik täitnud viimase kahe aasta jooksul ELÜPS-i § 85 lõikes 1 sätestatud nõuet ning esitanud kanepiseemnete kasutamist tõendavad dokumendid PRIA-le 12 kuu jooksul impordilitsentsi väljastamise kuupäevast arvates.

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1237 artikli 9 lõike 2 teise lõigu kohaselt võib liikmesriik kehtestada litsentsi taotlemise, väljastamise ja kasutamisega seotud lisanõudeid. Praktikas oli aastaid levinud probleem, mille kohaselt kanepiseemnete litsentsi saanud importijad ei esitanud PRIA-le 12 kuu jooksul nõutud dokumente, mis tõendasid, kuidas need kanepiseemneid on kasutatud. Seetõttu kehtestatakse punktis 1 täiendav nõue. Nimelt tuleb dokumentide esitamise kohustus selgelt EL-i õigusest – komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1237 artikli 9 lõike 4 kohaselt väljastatakse muuks otstarbeks kui külvamiseks ettenähtud kanepiseemnete vabasse ringlusse lubamisel impordilitsents üksnes juhul, kui heakskiidetud importija kohustub liikmesriigi määratud ajavahemiku jooksul ja tingimustel esitama liikmesriigis asjaomaste toimingute kontrollimise eest vastutavale pädevale asutusele dokumendid, millega tõendatakse, et vähem kui 12 kuu jooksul alates litsentsi väljastamise kuupäevast on litsentsiga hõlmatud kanepiseemned läbinud ühe eespool nimetatud toimingutest. Eelnõu kohaselt on pädev asutus PRIA ning määratud ajavahemik ja tingimus on, et importija esitab PRIA-le dokumendid kanepiseemnete kasutamise kohta 12 kuu jooksul importijale impordilitsentsi andmise kuupäevast arvates. Praktikas tulid seda nõuet rikkunud importijad hoopis uuesti kanepiseemnete impordilitsentsi taotlema, asutades selleks järjepidevalt uue äriühingu ja kasutades variisikut. Nõude kehtestamine aitab vältida seda, et dokumentide esitamise nõuet vähemalt lähiminevikus rikkunud (viimase kahe aasta jooksul) importija ei saa tulla uuesti kanepiseemnete importimiseks heakskiitu, sealhulgas impordilitsentsi taotlema. Nõue kehtib ka taotlejaga seotud isiku kohta, et vältida variisiku kasutamist. Seotud isik on näiteks taotleja abikaasa, elukaaslane, otse- või küljjoones sugulane (vanem, laps, vend või õde). Taotlejaga seotud isiku mõiste sisustamisel tuleb käsitleda kõiki isikuid, kes on taotlejaga mis tahes viisil seotud. Nõude kehtestamine aitab paremini tagada, et importijad peavad kanepiseemnete kasutamist tõendavate dokumentide esitamise nõudest kinni, mis omakorda aitab tagada, et kanepiseemneid kasutab usaldusäärne ettevõtja sihipäraselt.

2. Taotleja peab elektroonilist laovarvestust ning tagab, et tootmiseseadmed ja ladustamistingimused vastavad esitatud põllumajandustoote kirjeldusele. See on oluline imporditavate kanepiseemnete sihipärase kasutamise kontrollimiseks ja alus selleks tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 189 lõike 1 punktist c, milles sätestatakse, et kanepiseemneid impordivad üksnes liikmesriigi heakskiidu saanud importijad,

tagamaks, et neid seemneid ei kasutata külvamiseks. Seega aitab elektrooniline laovarvestus näidata, mis nendest kanepiseemnetest saab.

3. Taotleja kohta ei ole karistusregistrisse kantud kehtivaid karistusandmeid karistusseadustiku §-s 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 268, 364, 365, 391 või 393 sätestatud süüteo toimepanemise eest. Näiteks ei tohi taotlejal olla kehtivaid karistusandmeid narkootikumidega, salakaubaveoga või ebaseadusliku toiminguga tollisoodustusega kaubaga ja aktsiisikaubaga seotud süüteo toimepanemise eest, kuna eelnõu on nende valdkondadega puutumuses. Nõudega tagatakse, et kanepiseemneid impordivad üksnes seaduskuulekad ettevõtjad.

4. Taotleja suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega nimetatud pankrotiseaduse kohaselt ajutist pankrotihaldurit või välja kuulutatud pankrotti või algatatud sundlõpetamist ja tal ei ole kehtivat äriregistrist kustutamise hoiatust.

Eelnõu § 7 lõige 2 sätestab, et kui kanepiseemnete impordilitsentsi taotleja ja heakskiidutaotluse nõuetekohasuse kontrollimise käigus tehakse kindlaks, et taotleja või taotlus ei vasta heakskiidu saamiseks esitatud nõuetele, teeb PRIA ELÜPS-i § 71 lõike 2 alusel heaks kiitmata jätmise otsuse.

Eelnõu § 7 lõike 3 kohaselt teeb PRIA kanepiseemnete impordilitsentsi taotleja heakskiitmise otsuse või heaks kiitmata jätmise otsuse viie tööpäeva jooksul arvates heakskiidutaotluse saamisest.

Eelnõu § 7 lõige 4 sätestab, et juhul kui heakskiidetud kanepiseemnete importija ei vasta heakskiidu saamise nõuetele, võib PRIA heakskiitmise otsuse kehtivuse peatada või otsuse kehtetuks tunnistada. Litsentsi saamise kindlaks eeltingimuseks, et PRIA on isiku heaks kiitnud, ning kui heakskiiduotsus on peatatud või kehtetuks tunnistatud, ei ole sellisel isikul enam õigust ka kanepiseemneid importida.

Eelnõu §-s 8 on sätestatud kanepiseemnete impordilitsentsi taotluse esitamine ja nõuded taotlusele ning litsentsi andmine ja andmisest keeldumine.

Eelnõu § 8 lõikes 1 sätestatakse, et kanepiseemnete impordilitsentsi saab taotleda ainult § 7 kohaselt heaks kiidetud ettevõtja. Taotlus esitatakse PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu vastavalt komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 artiklile 2. Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1237 artikli 9 lõike 1 kohaselt esitatakse kanepitoodete vabasse ringlusse lubamiseks impordilitsents vastavalt komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 I lisas sätestatud näidisele („impordilitsents AGRIM“).

Eelnõu § 8 lõikes 2 sätestatakse, et taotleja esitab muuks otstarbeks kui külvamiseks ettenähtud kanepiseemnete impordilitsentsi saamiseks komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 I lisas nõutud andmed ning lisaks järgnevad andmed: taotleja registrikood ja EORI number, taotleja kontaktandmed ning taotleja esindaja nimi ja isikukood; teave töötlemisseadmete kohta, kanepiseemnete impordikogus kilogrammides, mida töödeldakse viisil, mis välistab nende kasutamise külvamiseks, ning saadava toote kirjeldus, ladustamis- ja töötlemiskoha aadress, loomasööda saamiseks muude seemnetega segatavate kanepiseemnete impordikogus kilogrammides ning saadava toote kirjeldus, ladustamis- ja töötlemiskoha aadress ning kanepiseemnete reekspordi sihtriik.

Eelnõu §-s 8 lõike 3 kohaselt teeb PRIA kanepiseemnete impordilitsentsi andmise või andmisest keeldumise otsuse §-s 4 sätestatud alustel ja korras. Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1237 artikli 9 lõike 1 teise lõigu kohaselt väljastatakse litsents üksnes juhul, kui selle liikmesriigi pädevatele asutustele, kus kanepitooted vabasse ringlusse lubatakse, on piisavalt tõendatud, et kõik Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 189 lõikes 1 ja nimetatud komisjoni delegeeritud määruses sätestatud tingimused ning asjaomase liikmesriigi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 189 lõike 2 kohaselt kehtestatud nõuded on täidetud.

Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 II lisa I osa punkti G kohaselt antakse kanepiseemnete impordilitsents alates litsentsi väljaandmise tegelikust päevast kuni väljaandmise kuule järgneva kuuenda kuu lõpuni vastavalt nimetatud määruse artikli 7 lõikele 2, kui asjaomane liikmesriik ei ole sätestanud teisiti.

Eelnõu §-s 9 on sätestatud kanepiseemnete kasutamist tõendavate dokumentide esitamine.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 189 lõike 1 kohaselt võib kanepitooteid EL-i importida ainult juhul, kui KN-koodi 1207 99 91 alla kuuluvaid kanepiseemneid impordivad üksnes liikmesriigi heakskiidu saanud importijad, kes tagavad, et neid imporditavaid kanepiseemneid ei kasutata külvamiseks. Seda, milleks kanepiseemneid täpsemalt kasutatakse, tõendavad nende kasutamise dokumendid.

Eelnõu § 9 lõike 1 kohaselt esitab kanepiseemnete importija kanepiseemnete kasutamist tõendavad dokumendid PRIA-le 12 kuu jooksul impordilitsentsi andmise kuupäevast arvates vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1237 artikli 9 lõikele 4 ja ELÜPS-i § 85 lõikele 1. Seega kaasneb impordilitsentsi andmisega importijale igal juhul alati ka dokumentide esitamise kohustus (haldusakti kõrvaltingimus haldusmenetluse seaduse § 53 tähenduses).

Eelnõu § 9 lõike 2 kohaselt esitab kanepiseemnete importija kanepiseemnete kasutamise kohta järgmised andmed: importija ärinimi, kontaktandmed, aadress, liikmesriik ja allkiri, importija registrikood ja EORI-number; importija esindaja nimi ja isikukood; impordilitsentsi number; selliste kanepiseemnete kogus kilogrammides, mida on töödeldud viisil, mis välistab nende kasutamise külvamiseks, ning töötlemistoimingu kirjeldus, töötlemise aeg, töötlemise koht ja tootekirjeldus; loomasööda saamiseks muude seemnetega segatud kanepiseemnete impordikogus kilogrammides, töötlemise aeg ja koht ning saadava loomasööda kirjeldus; reeksporditud kanepiseemnete kogus kilogrammides ja reekspordi sihtriik.

Eelnõu § 9 lõikes 3 sätestatakse, et PRIA koostab kanepiseemnete kasutamist tõendavate andmete esitamise vormi ning avaldab selle oma veebilehel.

Eelnõu § 9 lõike 4 kohaselt esitab kanepiseemnete importija kanepiseemnete kasutamist tõendavad järgmised dokumendid: kanepiseemnete reekspordi tõendamiseks tolli ekspordidokument, millel on komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 artikli 14 lõikes 4 sätestatud nõuetekohane ekspordikohustuse täitmise kinnitus; kanepiseemnete liikumist tõendavad dokumendid nagu arved, saatelehed, laoarvestuse kanded sissetulekute ja väljaminekute kohta; ümbertöötlemise teenuse ostmisel tehingupartneriga vastavad arved ja arve-saatelehed; muu dokument, mis tõendab kanepiseemnete kasutamist lubatud otstarbel.

Eelnõu §-ga 10 tunnistatakse kehtetuks maaeluministri 15. märtsi 2021. a määrus nr 28 „Põllumajandustoote impordi- ja ekspordilitsents“.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel on võetud aluseks järgmised Euroopa Liidu õigusaktid:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854);
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade

- (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 02.12.2021, lk 1-186);
- Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2016/1237, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1308/2013 impordi- ja ekspordilitsentside süsteemi kohaldamise eeskirjade osas ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 selliste litsentside puhul esitatud tagatiste vabastamist ja kaotamist käsitlevate eeskirjade osas, muudetakse komisjoni määrusi (EÜ) nr 2535/2001, (EÜ) nr 1342/2003, (EÜ) nr 2336/2003, (EÜ) nr 951/2006, (EÜ) nr 341/2007 ja (EÜ) nr 382/2008 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrused (EÜ) nr 2390/98, (EÜ) nr 1345/2005, (EÜ) nr 376/2008 ja (EÜ) nr 507/2008 (ELT L 206, 30.07.2016, lk 1–14);
 - Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2016/1239, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 rakenduseeskirjad seoses impordi- ja ekspordilitsentside süsteemiga (ELT L 206, 30.07.2016, lk 44–70);
 - Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2020/760, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1308/2013 seoses impordi- ja eksporditariifikvootide litsentside alusel haldamise eeskirjadega ning täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 seoses tariifikvootide haldamisel tagatiste esitamisega (ELT L 185, 12.06.2020, lk 1-23);
 - Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2020/761, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EL) nr 1306/2013, (EL) nr 1308/2013 ja (EL) nr 510/2014 rakenduseeskirjad seoses tariifikvootide litsentside abil haldamise süsteemiga (ELT L 185, 12.06.2020, lk 24-253);
 - Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2023/2835, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1308/2013 riisi-, teravilja-, suhkru- ja humalasektori impordieeskirjade osas ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrused (EÜ) nr 3330/94, (EÜ) nr 2810/95, (EÜ) nr 951/2006, (EÜ) nr 972/2006, (EÜ) nr 504/2007, (EÜ) nr 1375/2007, (EÜ) nr 402/2008, (EÜ) nr 1295/2008, (EÜ) nr 1312/2008, (EL) nr 642/2010, (EMÜ) nr 1361/76, (EMÜ) nr 1842/81, (EMÜ) nr 3556/87, (EMÜ) nr 3846/87, (EMÜ) nr 815/89, (EÜ) nr 765/2002, (EÜ) nr 1993/2005, (EÜ) nr 1670/2006, (EÜ) nr 1731/2006, (EÜ) nr 1741/2006, (EÜ) nr 433/2007, (EÜ) nr 1359/2007, (EÜ) nr 1454/2007, (EÜ) nr 508/2008, (EÜ) nr 903/2008, (EÜ) nr 147/2009, (EÜ) nr 612/2009, (EL) nr 817/2010, (EL) nr 1178/2010 ja (EL) nr 90/2011 ning komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 1373/2013 (ELT L, 21.12.2023);
 - Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2023/2834, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 rakenduseeskirjad riisi-, teravilja-, suhkru- ja humalasektori impordi osas (ELT L, 21.12.2023).

Eelnõus nimetatud EL-i õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel <http://eur-lex.europa.eu>.

Lisaks ELi õigusaktidest tulenevatele nõuetele kehtestatakse määrusega täiendavad siseriiklikud nõuded kanepiseemnete litsentsi taotlejate heakskiitmiseks. Nõuete kehtestamise aluseks on komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/1237 artikli 9 lõige 3, mille kohaselt kehtestab asjaomane liikmesriik korra kanepiseemnete importijate heakskiitmiseks, ning ELÜPS-i §72 lõige 3 ning § 85 lõige 3. Täiendavate nõuete kehtestamine toetab ettevõtluskeskkonna ausana püsimist.

4. Määruse mõjud

Määrus võimaldab Eestis rakendada EL-i ühise turukorralduse raames põllumajandustoodete impordi- ja ekspordilitsentside taotlemist ja taotluste menetlemist ning litsentside väljastamist. Määrusega kehtestatakse põllumajandustoote impordi- ja ekspordilitsentsi taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord ning taotlusele esitatavad nõuded, kanepiseemnete importimiseks heakskiidu taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord ning taotlusele esitatavad nõuded ja

nimetatud heakskiidu saamise täpsemad nõuded ning kanepiseemnete impordilitsentsi taotlemise täpsem kord.

Määruse rakendamine mõjutab otseselt põllumajandustoote litsentsi taotlejatest ettevõtjaid ning PRIA töökorraldust. Antud määruses ja EL-i õigusaktides kehtestatud tingimustel on ettevõtjatel võimalik taotleda põllumajandustoodete litsentse ning seeläbi osaleda põllumajandustoodete rahvusvahelises kaubanduses. Litsentsinõue kehtib teatud põllumajandustoodete (näiteks riis, seemned, kanep) EL-i välistest riikidest importimisel vastavalt komisjoni delegeeritud määrusele (EL) 2016/1237 ja selle lisale. Samuti kehtib litsentsinõue põllumajandustoodete importimisel või eksportimisel litsentsiga hallatavate tariifikvootide või muu sooduskorra raames. Tariifikvoodid või muud sooduskorrad võimaldavad importida või eksportida tooteid madalama tollimaksumääraga kui tootele tavaliselt kehtiv tollimaksumäär, võimaldades ettevõtjatel seeläbi vähendada kaubavahetusega seonduvaid kulusid.

Kanepiseemnete importimiseks heakskiidu taotlemise ja saamise täpsemate nõuete ning kanepiseemnete impordilitsentsi taotlemise täpsema korra kehtestamine liikmesriigi tasemel toetab ettevõtluskeskkonna ausana püsimist, kuna nn riulifirmade asutamine ei ole kanepiseemneid importivatele ettevõtjatele enam kasulik. Praktikas oli aastaid probleemiks, et mõned ettevõtjad jätsid litsentsiga võetud kohustused täitmata. Eelkõige jäeti esitamata dokumendid kanepiseemnete kasutamise kohta ning kasutati uue ettevõtte asutamise kaudu pahatahtlikult võimalust taotleda heakskiitu kanepiseemnete importimiseks. See võimaldas seni järjepidevalt uusi ettevõtteid asutada ja jätta kanepiseemnete kasutamine tõendamata. Seemne sordi rikkumine tekitab aga sordi omanikule rahalist ja mainekahju. Kui kanepiseemneid kasutatakse sihipäraselt, siis mõju majandusele on konkurentsivõimelisema hinnaga kanepiseemnetest valmistatud Eesti päritolu tooted. Kui kanepiseemneid kasutatakse mitteshipäraselt, siis see tähendaks konkurentsieelist teiste kanepiseemneid kasvatavate põllumajandustootjate ees.

Määruses kehtestatakse selged nõuded ja kohustused, mis aitab tagada, et kanepiseemnete impordilitsents väljastatakse üksnes usaldusväärsele ettevõtjale. Määrus annab PRIA-le selged õiguslikud alused nõuete kontrollimiseks, mis aitab tõhusamalt teostada järelevalvet ning tagada nõuetest kinnipidamine.

Määrus on ette valmistatud asendamaks maaeluministri 15. märtsi 2021. a määrust nr 28 „Põllumajandustoote impordi- ja ekspordilitsents“ uue terviktekstiga. Eelnõust on välja jäetud mitu kehtivas määruses sisalduvat sätet, mis litsentse terviklikult käsitleva teksti huvides kordasid sisult EL määruste sätteid. Valdav enamus muudatusi tekstis on tehnilised täpsustused või täiendused, mis tehakse teksti selguse huvides. Eelnõus on täpsustatud täiendavate viidetega ELi õigusaktidele tariifikvoodi litsentside taotlemisele ning taotluste menetlemisele kehtivaid erisusi. Võrreldes kehtiva määrusega on täpsustatud, et põllumajandustoote litsentsitaotlus tuleb esitada PRIA-le elektrooniliselt e-teenuse süsteemi kaudu. Muudatuse tingis vajadus ühtlustada määrust ELi õigusega, kuna komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 artikli 2 lõike 1 kohaselt toimub litsentside taotlemine ja väljastamine IT-rakenduse kaudu v.a. erandjuhtudel. See tähendab, et taotlejad ei saa enam tavaolukorras esitada taotlust kirjalikult paberil või e-kirja teel – taotluse saab sel viisil esitada ainult siis, kui PRIA e-teenuse keskkond pole ajutiselt kättesaadav või selle kasutamisel esineb tõrkeid. Muudatuse eeldatav mõju taotlejatele on väike, kuna valdav enamus taotlusi esitatakse ka praegu PRIA e-teenuse keskkonna kaudu. Litsentsitaotluses nõutud andmete puhul on asendatud pikem andmete loetelu eelnõus viitega komisjoni rakendusmääruse (EL) 2016/1239 I lisale, lisaks tuleb esitada taotleja registrikood ja EORI number ning taotleja esindaja nimi ja isikukood. Eelnõust on kaotatud säte, mis kohustas litsentsitaotlejat esitama kinnitust tagatise esitamise kohta, kuna täiendavaks kinnituseks puudub vajadus.

Sisuliselt poolelt on muudetud eelnõu § 4 lõiget 3, milles sätestatakse, et PRIA teeb litsentsi andmisest keeldumise otsuse ELÜPS-i § 71 lõike 2 alusel. Hetkel kehtiva määruse järgi teeb PRIA litsentsi andmisest keeldumise otsuse juhul, kui kontrollimise käigus tehakse kindlaks, et

taotleja või taotlus ei vasta nõuetele. ELÜPS-i § 71 lõike 2 kohaselt saab teha keelduva otsuse ka põhjusel kui isik ei esita ega tee teatavaks menetluses tähtsust omavaid asjaolusid ja tõendeid või takistab kohapealse kontrolli tegemist või kui taotluses või taotluse menetluse käigus on teadlikult esitatud valeandmeid. Keeldumise aluste laiendamine aitab tagada, et litsentsid väljastatakse ainult ausatele ettevõtetele, kes on esitanud tõeseid andmeid ja teinud teatavaks kõik menetluses tähtsust omavad asjaolud ning on võimaldanud vajalike kontrollide tegemist. Lisaks on eelnõud täiendatud võimalusega esitada kanepiseemnete kasutamise tõendamiseks lisaks eelnõus loetletud dokumentidele muu nimetamata dokument, mis tõendab kanepiseemnete kasutamist lubatud otstarbel. Muu nimetamata dokumendi esitamise lubamine lisab paindlikkust, andes ettevõtjale võimaluse esitada tõendina eelnõus nimetamata dokumente, mis omavad menetluse seisukohast tähtsust ning tõendavad, et kanepiseemneid on kasutatud lubatud eesmärgil.

Määruse vastuvõtmisega ei kaasne otseseid mõjusid riigi julgeolekule, keskkonnale, riigiasutuste ja kohalike omavalitsuste töökorraldusele ning puuduvad regionaalsed ja sotsiaalsed mõjud, sh tervisele. Kuna määruse uue tervikteksti rakendamisega ei kaasne olulisi mõjusid, ei ole vajadust koostada hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 65 lõike 2 kohast terviklikku mõjude analüüsi.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne organisatoorseid muudatusi ega täiendavaid kulusid või tulusid võrreldes määruse jõustumise eelse ajaga. Litsentside taotlemises ja väljastamises tehtavad muudatused on valdavalt tehnilised ning sisuliste muudatuste mõju on piiratud, seega litsentse väljastava asutuse ega litsentse taotlevate ettevõtete halduskoormuses ei ole muutusi.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile Kuna Rahandusministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement” § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu nimetatud määruse § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks.

Eelnõu esitati arvamuse andmiseks PRIA-le ning MTA-le, kes ei esitanud eelnõu kohta lisaettepanekuid.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban
Kantsler